

Міністерство освіти і науки України
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Центр корекційно-розвивальних технологій
для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку

Яковенко І.О., Солонська А.А., Журавльова Л.С., Федорова О.В.

ЛОГОПЕДИЧНІ ІГРИ ДЛЯ ДІТЕЙ ВІД 2 ДО 7 РОКІВ
навчально-методичний посібник

Мелітополь

2020

УДК 37.091.33:[793.7:616.89-008.434](076)

Л–69

Рекомендовано до друку Вченою радою Мелітопольського
державного педагогічного університету імені Богдана
Хмельницького
(протокол № 13 від 20.02.2020 р.)

Рецензенти:

- Колодіна Т. В. –** директор комунальної установи «Інклюзивно-ресурсний центр» Мелітопольської міської ради Запорізької області;
Барабашова І. А. – доктор педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки Бердянського педагогічного університету;
Ласточкина О. В. – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри логопедії Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Л–69 Логопедичні ігри для дітей від 2 до 7 років: навч.-метод. посіб. / І.О. Яковенко, А.А. Солонська, Л.С. Журавльова, О.В. Федорова. - Мелітополь: Люкс, 2020. - 124 с.

ISBN 978-617-7218-81-3

У навчально-методичному посібнику представлено ігри та вправи, конспекти індивідуальних і підгрупових занять для дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку. Практичний матеріал буде корисним фахівцям зі сфери логопедії, дефектології, психології.

Навчально-методичний посібник призначений для батьків, які виховують дітей з мовленнєвими порушеннями, вихователів логопедичних та інклюзивних груп, помічників вихователів інклюзивних груп, а також усіх, хто цікавиться проблемами мовленнєвого розвитку дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

УДК 37.091.33:[793.7:616.89-008.434](076)

Яковенко І.О., Солонська А.А.,
Журавльова Л.С., Федорова О.В., 2020.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Логопедичні ігри та вправи для дітей із порушенням мовленнєвого розвитку (ПМР).....	6
Розвиток мовленнєвого дихання.....	7
Артикуляційні вправи	25
Автоматизація та диференціація звуків.....	31
Розвиток дрібної моторики.....	41
Розвиток логічного мислення. Розумовий і творчий розвиток.....	52
2. Конспекти індивідуальних і підгрупових занять для роботи з дітьми з ПМР.....	71
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	119

ВСТУП

Реформування системи спеціальної освіти в Україні вимагає розробки нових ефективних методів корекційно-попереджувального та розвивального навчання дітей, що відповідають сучасним науковим знанням про розвиток дитини в нормі та з тяжкими порушеннями мовлення. Наявність порушень мовлення у дітей зумовлюють труднощі в оволодінні знаннями та вміннями відповідно віку в умовах дошкільного навчального закладу, створюють перешкоди для своєчасної підготовки дітей до школи і формування мисленнєво-пізнавальної діяльності. У зв'язку з цим, особливого значення набуває логокорекційна робота з дітьми, які мають порушення мовлення різного ступеня складності та походження.

Людина оволодіває мовленням в ранньому дитинстві та протягом усього життя удосконалює його: вчиться використовувати голос, інтонацію; збагачує словник, миттєво добирає точні та влучні слова для побудови речень, текстів; оволодіває навичками читання та письма; створює усні або письмові монологи, діалоги для ефективного спілкування в будь-якому соціальному середовищі.

Процес розвитку мовлення тривалий і здійснюється протягом усього періоду навчання і виховання в закладі освіти. У дошкільному віці дитина розвиває мовлення в різних видах діяльності та за допомогою найрізноманітніших прийомів: на заняттях з розвитку мовлення – за допомогою словникової роботи, мовних вправ, читання і переказування текстів, опису картин, предметів, прослуховування казок, що сприяє збагаченню словникового запасу дітей, оволодінню нормами української літературної мови; на заняттях з математики в процесі розв'язання логічних завдань.

Так, ранній вік дитини охоплює період інтенсивного мовленнєвого розвитку. Другий–третій рік життя є дуже важливим сензитивним періодом в пізнанні оточуючого середовища, оволодінні просторовим та динамічним праксисом, формуванні активного і пасивного словника, розвитку дрібної моторики та комунікативних навичок.

Четвертий та п'ятий роки життя дитини є періодом пізнього онтогенезу, коли словниковий запас досягає 2–4 тисяч слів. У мовленні наявні не лише іменники, дієслова, прикметники і прийменники, а й прислівники часу і місця. У цей період у більшості дітей звуковимовна приходить у норму. У мовленні стає дедалі менше помилок на узгодження в роді, числі, відмінку. Можлива дефектна вимовна сонорних вібрантів [p], [p'], змішування свистячих і шиплячих приголосних звуків. У цей період гарно розвивається мимовільна пам'ять. Тому дуже важливим є збагачення мовлення дитини за рахунок вивчення напам'ять віршів, загадок, скоромовок. Високий ступінь розвитку зв'язного мовлення допомагає розвинути навички переказу тексту.

Шостий рік життя характеризується досить високим рівнем розвитку зв'язного мовлення, підготовкою дитини до письмової діяльності та читання. У мовленні дітей наявні слова, що позначають поняття, а також слова синоніми, омоніми, антоніми, пароніми. Також у цей період дітям властиве розуміння переносного значення висловлювань, а отже з'являються спроби жартувати. Важливо зазначити, що до семи років мовлення дитини повинно прийти в норму.

Вчасне оволодіння звуковою, лексичною, граматичною стороною мовлення можливе за умов достатньої рухливості артикуляційного апарату, відсутності дефектів у його будові; достатнього розвитку фонематичного сприймання (уміння розрізняти і диференціювати звуки рідної мови); розуміння значення предметного середовища та уміння встановлювати комунікативні зв'язки з оточуючим світом.

Саме тому ігри та вправи на розвиток мовленнєвого дихання, автоматизацію та диференціацію звуків, розвиток дрібної моторики та артикуляції, логічного мислення, розумовий і творчий розвиток для дітей віком від 2 до 7 років допоможуть попередити мовленнєві порушення та виправити вимову звуків, розвинути фонетико-фонематичний слух, зв'язне мовлення та навички переказу.

Навчально-методичний посібник

**Яковенко Ірина Олександрівна
Солонська Альона Артурівна
Журавльова Лариса Станіславівна
Федорова Олена Василівна**

ЛОГОПЕДИЧНІ ІГРИ ДЛЯ ДІТЕЙ ВІД 2 ДО 7 РОКІВ

**Відповідальний редактор
Коректор
Технічний редактор**

**Яковенко І.О.
Журавльова Л.С.
Солонська А.А.**

**Рисунок обкладинки – Яковенко Т.В.
Рисунки до розділів – Яковенко Т.В.**